

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/186/2002

WYDATKI RODZICÓW NA KSZTAŁCENIE DZIECI W WIEKU SZKOLNYM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2002

- Średnia kwota tegorocznych wydatków poniesionych na potrzeby dzieci związane z rozpoczęciem nowego roku szkolnego wyniosła 744 zł, czyli o 11% więcej niż przed rokiem. Jest to wzrost wyższy niż stopa inflacji.
- W tym roku wydatki na potrzeby szkolne w przeliczeniu na jedno dziecko wyniosły średnio 475 zł, czyli o 9% więcej niż rok temu.
- Już drugi rok z rzędu maleje odsetek rodziców wysyłających dzieci na zajęcia pozalekcyjne. W tym roku mniej niż jedna trzecia badanych mających dzieci w wieku szkolnym (31% wobec 34% w roku 2001 i 38% przed dwoma laty) deklaruje, że któreś z nich uczęszcza na dodatkowe płatne zajęcia.
- Rodzice najczęściej dodatkowo opłacają naukę języków obcych - 22% badanych mających dzieci w wieku szkolnym płaci za kursy językowe. Wyraźnie rzadziej rodzice przeznaczają pieniądze na zajęcia sportowe (12%), korepetycje, kursy przygotowawcze (8%) oraz zajęcia artystyczne (8%), najrzadziej zaś opłacają dodatkowo kursy komputerowe lub informatyczne (4%).
- W tym roku średnie miesięczne wydatki rodziców na dodatkowe zajęcia wszystkich uczęszczających na nie dzieci wynoszą 221 zł, czyli o 11% mniej niż przed rokiem. W przeliczeniu na jedno dziecko korzystające z płatnych zajęć suma ta wynosi 185 zł (o 6% mniej niż rok temu).

W październiku¹, jak co roku, podjęliśmy próbę oszacowania wydatków ponoszonych przez rodziców w związku z rozpoczęciem roku szkolnego. Pytania dotyczyły zarówno wydatków obowiązkowych (np. na podręczniki, odpowiednie ubranie), jak i nieobowiązkowych (takich jak dodatkowe zajęcia pozaszkolne). Oprócz określenia skali wydatków na szkolne potrzeby dzieci wyodrębniamy też czynniki wpływające na zróżnicowanie ich wysokości. Czynniki te - w pewnym uproszczeniu - określają szanse dziecka na pełne korzystanie z oferty edukacyjnej, a zatem determinują też jego przyszłą pozycję społeczną.

WYDATKI ZWIĄZANE Z ROZPOCZĘCIEM ROKU SZKOLNEGO

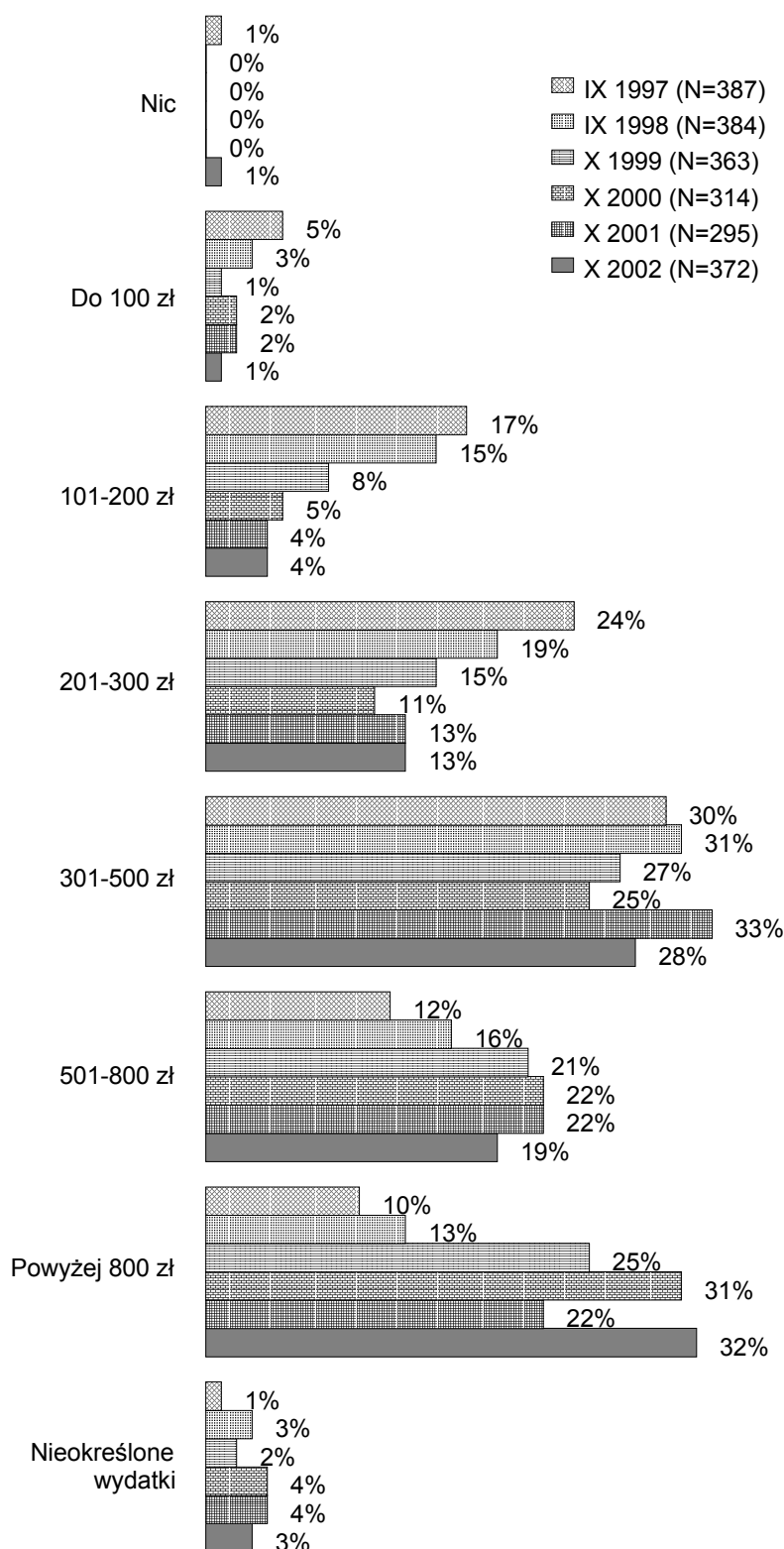
Respondentów mających dzieci uczęszczające do szkół podstawowych i ponadpodstawowych zapytaliśmy, ile pieniędzy przeznaczyli na ich szkolne potrzeby. Według deklaracji rodziców średnia kwota tegorocznych wydatków poniesionych na ten cel wyniosła 744 zł, czyli o 11% więcej niż przed rokiem. Jest to wzrost wyższy niż stopa inflacji. Warto przypomnieć, że w zeszłym roku wydatki na ten cel zmalały w porównaniu z rokiem 2000 - nie tylko realnie, ale i nominalnie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (149) przeprowadzono w dniach 11-14 października 2002 roku na liczącej 1231 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Odpowiedzi osób mających dzieci w wieku szkolnym

CBOS

RYS. 1. ILE MNIEJ WIĘCEJ PIENIĘDZY PRZEZNACZYŁ(A) PAN(I) W ZWIĄZKU Z ROZPOCZĘCIEM NOWEGO ROKU SZKOLNEGO NA SZKOLNE POTRZEBY SWOICH DZIECI (PODRĘCZNIKI, PRZYBORY SZKOLNE, OBOWIĄZKOWE OPŁATY SZKOLNE, NP. UBEZPIECZENIE, CZESNE, INTERNAT, STANCJA)?

Co dwudziesty badany mający dzieci w wieku szkolnym (5%) przeznaczył na ich szkolne potrzeby nie więcej niż 200 zł. Ponad dwie piąte rodziców (41%) wydało na ten cel od 201 zł do 500 zł, a ponad połowa (51%) - więcej niż 500 zł. W porównaniu z rokiem 2001 wyraźnie wzrósł (o 7 punktów) odsetek rodzin, które przeznaczyły na szkolne potrzeby swoich dzieci ponad 500 zł.

Wysokość wydatków na cele szkolne zależy od liczby uczniów w rodzinie. Rodziny mające na utrzymaniu jedno dziecko w wieku szkolnym wydały średnio 517 zł, rodziny z dwojgiem dzieci - 901 zł, z trojgiem i więcej - 1217 zł. W porównaniu z rokiem ubiegłym najbardziej wzrosły wydatki rodzin mających dwoje dzieci w wieku szkolnym.

Tabela 1

Liczba dzieci w wieku szkolnym pozostających na utrzymaniu rodziny	Średnie wydatki rodziców na wszystkie dzieci w wieku szkolnym						Zmiany 2001-2002
	IX 1997	IX 1998	X 1999	X 2000	X 2001	X 2002	
Jedno	300 zł	387 zł	484 zł	522 zł	493 zł	517 zł	wzrost o 4%
Dwoje	521 zł	547 zł	690 zł	859 zł	770 zł	901 zł	wzrost o 17%
Troje i więcej	681 zł	728 zł	986 zł	1153 zł	1104 zł	1217 zł	wzrost o 10%
Ogółem	446 zł	496 zł	653 zł	723 zł	669 zł	744 zł	wzrost o 11%

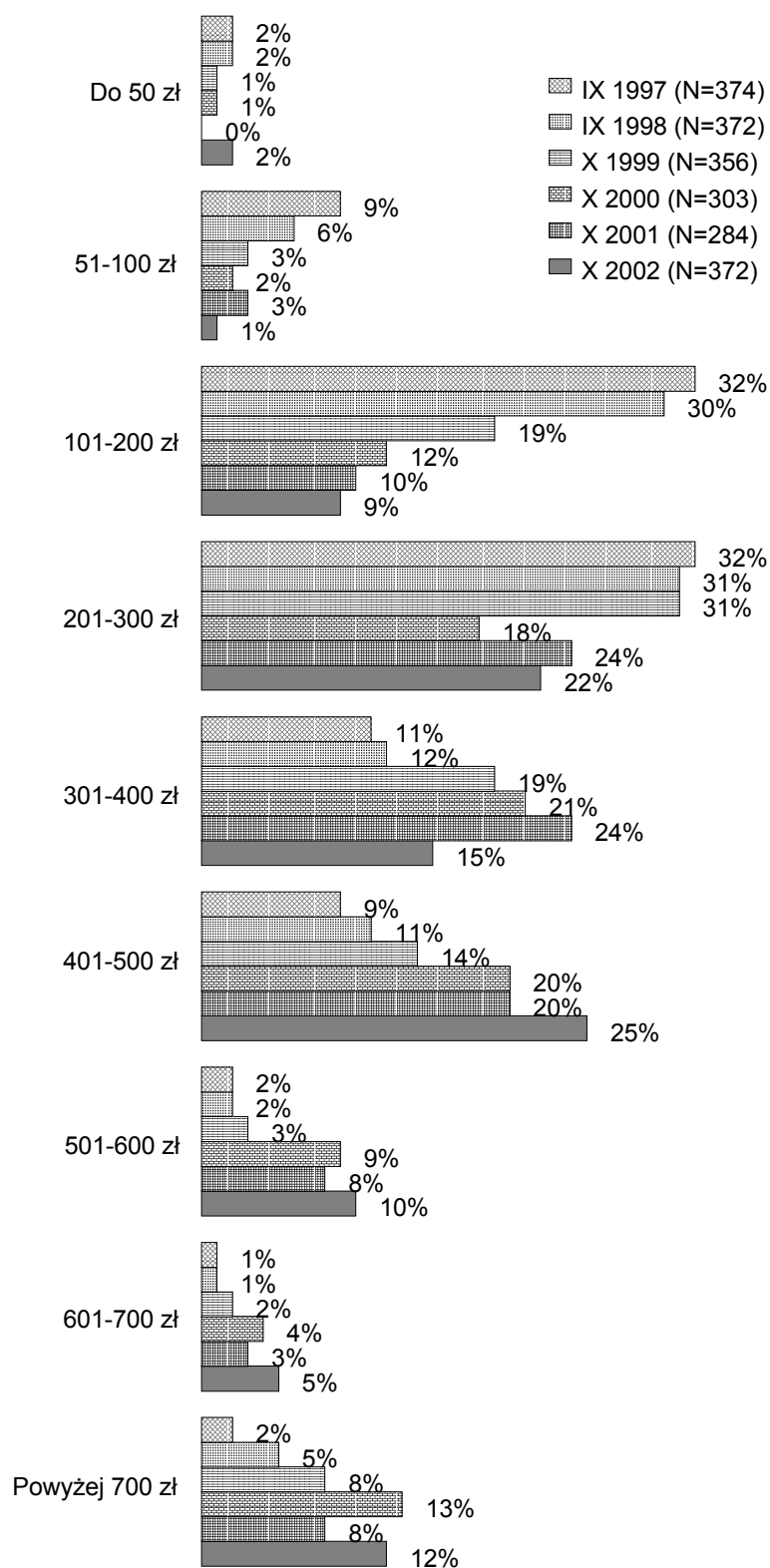
W tym roku średnia kwota wydatków w przeliczeniu na jedno dziecko wyniosła 475 zł, czyli o 9% więcej niż rok temu. Jest to wzrost przewyższający wysokość stopy inflacji. Należy jednak pamiętać, że w zeszłym roku odnotowaliśmy - w stosunku do roku 2000 - spadek wydatków na jedno dziecko.

Wśród badanych mających dzieci w wieku szkolnym nieliczni (3%) wydali na jedno dziecko średnio nie więcej niż 100 zł, około jednej trzeciej rodzin (31%) wydało od 101 zł do 300 zł, dwie piąte (40%) - od 301 zł do 500 zł, a ponad jedna czwarta (27%) - powyżej 500 zł. W porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększył się odsetek rodziców, którzy wydali na jedno dziecko co najmniej 501 zł, natomiast bez zmian pozostała liczba rodzin wydających na ten cel kwoty nieprzekraczające 100 zł. Może to świadczyć o postępującym różnicowaniu się sytuacji materialnej polskich rodzin.

Odpowiedzi osób mających dzieci w wieku szkolnym

CBOS

RYS. 2. ŚREDNIE WYDATKI RODZINY NA JEDNO DZIECKO

Średnie wydatki na potrzeby szkolne, jakie rodzice ponieśli w przeliczeniu na jedno dziecko, zależą od liczby uczniów w rodzinie. Im więcej dzieci się uczy, tym mniej pieniędzy przypada na potrzeby jednego ucznia.

Tabela 2

Liczba dzieci w wieku szkolnym pozostających na utrzymaniu rodziny	Średnie wydatki rodziców w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku szkolnym						
	IX 1997	IX 1998	X 1999	X 2000	X 2001	X 2002	Zmiany 2001-2002
Jedno	300 zł	387 zł	484 zł	522 zł	493 zł	516 zł	wzrost o 5%
Dwoje	261 zł	273 zł	345 zł	430 zł	385 zł	451 zł	wzrost o 17%
Troje i więcej	208 zł	219 zł	289 zł	338 zł	327 zł	382 zł	wzrost o 17%
Ogółem	270 zł	322 zł	392 zł	465 zł	435 zł	475 zł	wzrost o 9%

Rodziny, które mają na utrzymaniu jedno dziecko w wieku szkolnym, wydały średnio 516 zł, rodziny z dwojgiem dzieci - 451 zł, a rodziny mające co najmniej troje dzieci - 382 zł. W ciągu ostatniego roku w każdej grupie rodziców zwiększyły się średnie wydatki na cele szkolne w przeliczeniu na jedno dziecko.

STRUKTURA WYDATKÓW

Na początku roku szkolnego główne obciążenia finansowe rodzin wynikają z potrzeby zakupu podręczników i odpowiednich ubrań dla uczących się dzieci. W porównaniu z rokiem 2001 zmniejszył się udział kwot na te zakupy w wydatkach ogółem. O ile suma ogółem zwiększyła się wyraźnie, o tyle wydatki na podręczniki pozostały bez zmian, a wydatki na szkolne ubrania dzieci zwiększyły się nieznacznie.

Tabela 3

Ile mniej więcej wydał(a) Pan(i) w związku z rozpoczęciem roku szkolnego:	Średnie wydatki rodziców na dzieci w wieku szkolnym					
	na wszystkie dzieci			w przeliczeniu na jedno dziecko		
	X 2001	X 2002	Zmiany	X 2001	X 2002	Zmiany
- ogółem na cele szkolne	669 zł	744 zł	wzrost o 11%	435 zł	475 zł	wzrost o 9%
w tym						
- szkolne podręczniki dzieci	372 zł	375 zł	wzrost o 0,5%	234 zł	235 zł	bez zmian
- szkolne ubranie dzieci, np. strój galowy, gimnastyczny, obuwie	278 zł	291 zł	wzrost o 5%	191 zł	192 zł	bez zmian

Wysokość wydatków na podręczniki i szkolne ubrania dla dzieci związana jest z liczbą uczniów w rodzinie - im jest ich więcej, tym większe są nakłady finansowe rodzin.

Tabela 4

Ile mniej więcej wydał(a) Pan(i) w związku z rozpoczęciem roku szkolnego 2002/2003:	Średnie wydatki na wszystkie dzieci w wieku szkolnym			
	Ogółem	Liczba dzieci w wieku szkolnym na utrzymaniu rodziny		
		jedno	dwoje	troje i więcej
- ogółem na cele szkolne	744 zł	516 zł	901 zł	1217 zł
w tym				
- szkolne podręczniki dzieci	375 zł	242 zł	512 zł	581 zł
- szkolne ubranie dzieci, np. strój galowy, gimnastyczny, obuwie	291 zł	220 zł	345 zł	430 zł

Średnie wydatki na podręczniki w przeliczeniu na jedno dziecko są porównywalne w rodzinach mających na utrzymaniu jedno dziecko w wieku szkolnym i dwoje dzieci - rodziny z dwojgiem uczących się dzieci wydają nawet nieco więcej niż te, które mają jedno dziecko. Jeżeli w rodzinie uczy się troje dzieci lub więcej, wydatki na każde z nich są wyraźnie mniejsze.

Średnie wydatki na ubranie dla ucznia są tym wyższe, im mniej jest w rodzinie dzieci w wieku szkolnym.

Tabela 5

Ile mniej więcej wydał(a) Pan(i) w związku z rozpoczęciem roku szkolnego 2002/2003:	Średnie wydatki w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku szkolnym			
	Ogółem	Liczba dzieci w wieku szkolnym na utrzymaniu rodziny		
		jedno	dwoje	troje i więcej
- ogółem na cele szkolne	475 zł	517 zł	451 zł	382 zł
w tym				
- szkolne podręczniki dzieci	235 zł	242 zł	256 zł	183 zł
- szkolne ubranie dzieci, np. strój galowy, gimnastyczny, obuwie	192 zł	220 zł	173 zł	135 zł

Wysokość wydatków szkolnych na jedno dziecko zależy także od tego, do jakiej szkoły ono uczęszcza i ile ma lat. Nakłady finansowe przeznaczone na podręczniki w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku szkolnym są tym wyższe, im ono jest starsze. Najwięcej płacą rodzice uczniów szkół średnich, nieco mniej - gimnazjów, a najmniej - rodzice uczniów szkół podstawowych.

Inaczej przedstawiają się wydatki na ubrania szkolne. Średnie kwoty przeznaczone na ten cel w przeliczeniu na jednego ucznia szkoły podstawowej i gimnazjum są do siebie zbliżone. Więcej wydają rodzice uczniów szkół średnich.

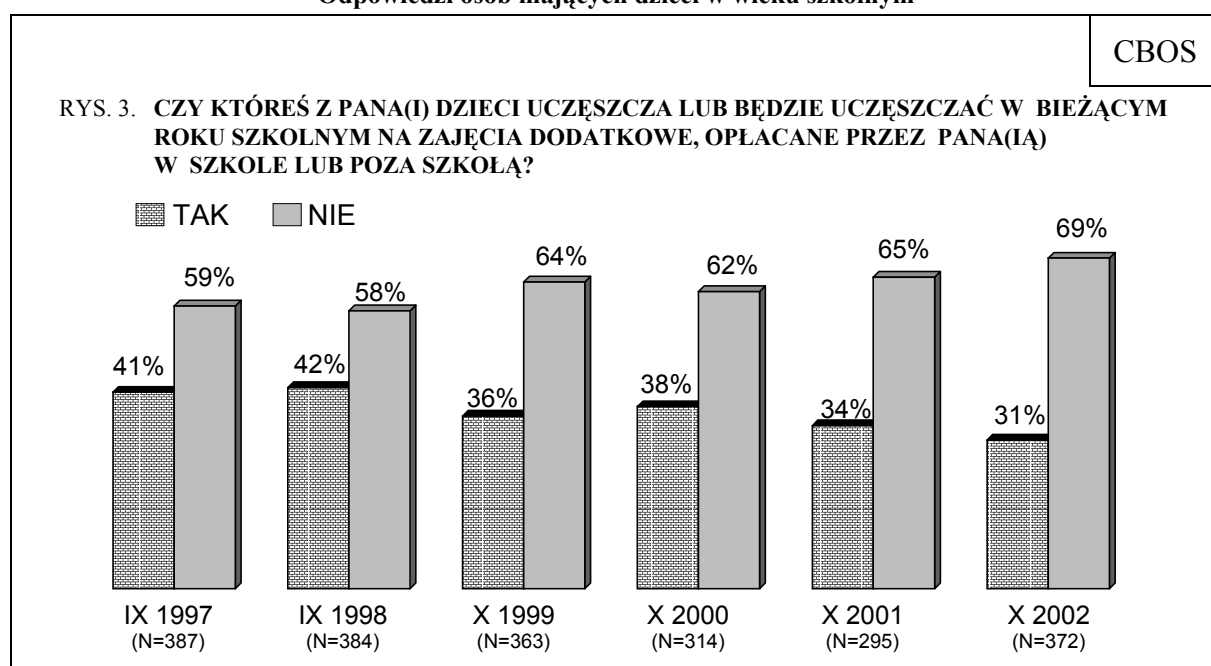
Tabela 6

Ile mniej więcej wydał(a) Pan(i) w związku z rozpoczęciem roku szkolnego 2002/2003:	Średnie wydatki w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku szkolnym			
	Ogółem	Typ szkoły dziecka*		
		szkoła podstawowa	gimnazjum	szkoła średnia
- ogółem na cele szkolne	475 zł	421 zł	441 zł	538 zł
w tym				
- szkolne podręczniki dzieci	235 zł	200 zł	244 zł	265 zł
- szkolne ubranie dzieci, np. strój galowy, gimnastyczny, obuwie	192 zł	170 zł	164 zł	204 zł
* W tabeli pominięto wydatki na uczniów szkół zawodowych z powodu zbyt małej liczby rodziców (27 osób) mających dzieci w tego typu szkołach.				

DODATKOWE PŁATNE ZAJĘCIA DZIECI

Już drugi rok z rzędu maleje odsetek rodziców wysyłających dzieci na zajęcia pozalekcyjne. W tym roku mniej niż jedna trzecia badanych mających dzieci w wieku szkolnym (31%) deklaruje, że któreś z nich już uczęszcza lub zamierza uczęszczać na dodatkowe płatne zajęcia.

Odpowiedzi osób mających dzieci w wieku szkolnym

Na jakie dodatkowo opłacane przez Pana(ią) zajęcia uczęszczają lub będą uczęszczać Pana(i) dzieci w wieku szkolnym?*	Odpowiedzi respondentów mających dzieci w wieku szkolnym						Odpowiedzi respondentów deklarujących, że które z ich dzieci w wieku szkolnym uczęszcza lub będzie uczęszczać na dodatkowe płatne zajęcia					
	IX 1997 N=387	IX 1998 N=384	X 1999 N=363	X 2000 N=314	X 2001 N=295	X 2002 N=372	IX 1997 N=158	IX 1998 N=162	X 1999 N=130	X 2000 N=120	X 2001 N=101	X 2002 N=116
	w procentach											
Nauka języków obcych	28	30	26	30	24	22	67	72	71	79	69	70
Zajęcia sportowe, np. pływanie, piłka, tenis, walki wschodnie, rytmika, klub szachowy, SKS, MKS, jazda konna	8	13	11	13	14	12	20	32	30	34	39	38
Korepetycje, kursy przygotowawcze	9	9	8	10	9	8	21	21	21	26	25	26
Zajęcia artystyczne, np. muzyka, gra na różnych instrumentach, śpiew, taniec, teatr, plastyka itp.	6	7	6	6	6	8	16	16	18	17	18	26
Kursy komputerowe, informatyczne	3	5	4	6	5	4	6	12	12	16	13	11
Inne	1	2	1	3	2	2	3	5	2	7	5	7
Nie uczęszczają na żadne dodatkowe zajęcia	59	58	64	62	65	69						

W roku 1997 ankietowani odpowiadając na pytanie otwarte spontanicznie wymieniali dodatkowe zajęcia dzieci, a ich odpowiedzi pogrupowano w 6 kategorii. W latach 1998-2001 zadawano ankietowanym pytanie zamknięte - zaproponowano do wyboru te same kategorie, które utworzono wcześniej. Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wymienić (w roku 1997) lub wskazać (w latach 1998, 1999, 2000, 2001 i 2002) dowolną liczbę zajęć.

W tym roku średnie miesięczne wydatki na dodatkowe zajęcia wszystkich uczęszczających na nie dzieci wynoszą 221 zł, czyli o 11% mniej niż przed rokiem. W przeliczeniu na jedno dziecko korzystające z płatnych zajęć suma ta wynosi obecnie 185 zł (o 6% mniej niż w rok temu). Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w ubiegłym roku odnotowaliśmy znaczny wzrost wydatków w stosunku do roku 2000.

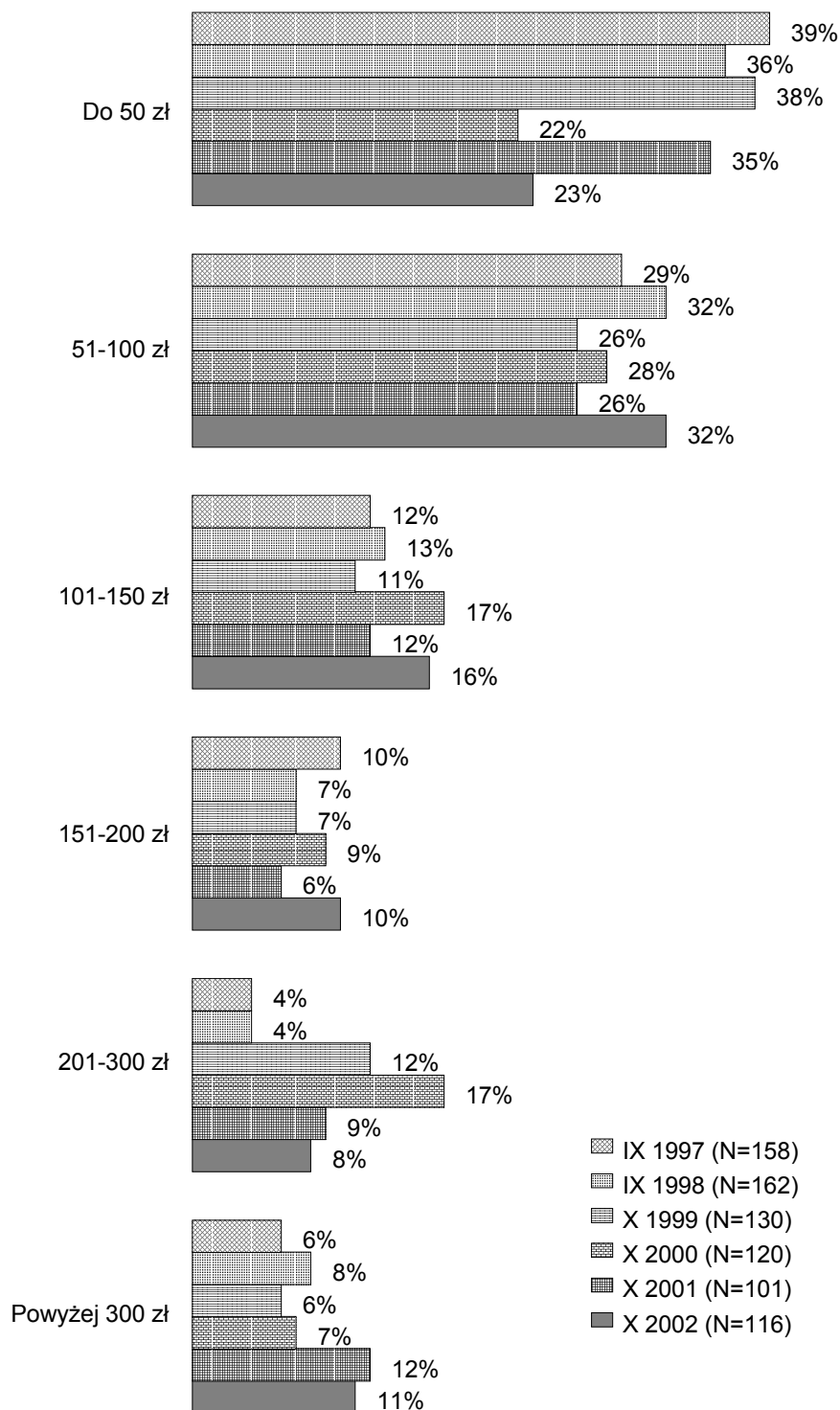
W ciągu ostatnich lat największe wydatki na zajęcia dodatkowe w przeliczeniu na jedno dziecko w wieku szkolnym zarejestrowaliśmy w roku 1998. Rok później nastąpił ich gwałtowny spadek, a następnie stopniowy wzrost - do roku 2001. W dłuższej perspektywie widać, że wydatki na zajęcia dodatkowe realnie spadają.

Tabela 8

Średnie miesięczne wydatki na dodatkowe zajęcia dzieci w wieku szkolnym	IX 1997 (N=158)	IX 1998 (N=162)	X 1999 (N=130)	X 2000 (N=120)	X 2001 (N=101)	X 2002 (N=116)	Zmiany 2001 - 2002
Na wszystkie dzieci w wieku szkolnym korzystające z zajęć	147 zł	265 zł	194 zł	212 zł	247 zł	221 zł	spadek o 11%
W przeliczeniu na jedno dziecko korzystające z zajęć	123 zł	223 zł	143 zł	170 zł	193 zł	185 zł	spadek o 6%

Chociaż w porównaniu z rokiem 2001 zmalały średnie miesięczne wydatki na dodatkowe zajęcia dzieci w wieku szkolnym, zmniejszył się też (z 35% do 23%) odsetek rodzin przeznaczających na ten cel kwoty nieprzekraczające 50 zł w przeliczeniu na jedno dziecko. Nieco wzrosła liczba rodziców (z 26% do 32%) wydających od 51 zł do 100 zł na miesiąc. Obecnie jedna czwarta badanych finansujących dzieciom w wieku szkolnym dodatkowe zajęcia (26%) wydaje średnio miesięcznie na jedno dziecko od 101 zł do 200 zł, a jedna piąta (19%) - więcej niż 200 zł.

RYS. 4. ŚREDNIE MIESIĘCZNE WYDATKI RODZIN NA JEDNO DZIECKO UCZĘSZCZAJĄCE NA DODATKOWE ZAJĘCIA

Szanse na płatną edukację zależą od struktury rodziny - im więcej jest dzieci w wieku szkolnym, tym rzadziej wszystkie mogą korzystać z tego typu dodatkowych zajęć edukacyjnych. Zajęcia takie opłaca jedna trzecia rodzin mających jedno dziecko w wieku szkolnym (33%). Wśród rodzin, które mają dwoje dzieci, jedna piąta (21%) zapewnia takie zajęcia obojgu, natomiast co ósma (12%) - tylko jednemu dziecku. W grupie rodzin mających co najmniej troje dzieci zaledwie 2% finansuje zajęcia wszystkim, 11% zapewnia je dwojgu dzieciom, a 6% - tylko jednemu.

Tabela 9

Liczba dzieci w wieku szkolnym na utrzymaniu rodziny	Odsetek rodziców deklarujących, że któreś z ich dzieci w wieku szkolnym uczęszcza lub będzie uczęszczać na dodatkowe płatne zajęcia			
	Ogółem	Liczba uczniów w rodzinie uczęszczających na dodatkowe zajęcia		
		jedno	dwoje	troje i więcej
Jedno	33	33	0	0
Dwoje	34	12	21	0
Troje i więcej	19	6	11	2

Wydatki na zajęcia pozaszkolne (w przeliczeniu na uczęszczające na nie jedno dziecko) nie zależą od liczby dzieci pozostających na utrzymaniu rodziny. Kwoty przeznaczane na ten cel przez rodziców wychowujących jedno dziecko w wieku szkolnym lub dwoje i więcej są zbliżone.

Tabela 10

Średnie miesięczne wydatki na zajęcia dodatkowe dzieci w wieku szkolnym	Ogółem	Liczba dzieci w wieku szkolnym pozostających na utrzymaniu rodziny	
		jedno	dwoje i więcej
Na wszystkie dzieci w wieku szkolnym korzystające z zajęć	221 zł	184 zł	270 zł
W przeliczeniu na jedno dziecko korzystające z zajęć	185 zł	184 zł	188 zł

Szanse dzieci w wieku szkolnym na uczestnictwo w płatnych zajęciach edukacyjnych są zróżnicowane w zależności od społecznego i materialnego statusu rodziców. Szczególnie dużą rolę odgrywają: wykształcenie, wykonywany zawód, dochody i miejsce zamieszkania

rodziców. Uczniowie pochodzący z rodzin o wyższym statusie mają większe szanse uczestniczenia w zajęciach dodatkowych. Możliwość korzystania z płatnych form edukacji zapewnia dzieciom 5% rodziców z wykształceniem podstawowym, 18% z zasadniczym zawodowym, 42% rodziców mających średnie wykształcenie i 73% z wyższym wykształceniem. Za dodatkowe zajęcia dzieci płaci prawie połowa rodziców dobrze oceniających własne warunki materialne, podczas gdy tylko 17% rodziców znajdujących się w złej sytuacji materialnej. Duże jest zróżnicowanie szans dzieci i młodzieży z małych miast oraz wsi, z jednej strony, i ośrodków wielkomiejskich - z drugiej. Na przykład płatne zajęcia finansuje swoim dzieciom nieco ponad jedna piąta rodziców mieszkających na wsi (22%) i trzy piąte rodziców z miast liczących ponad pół miliona mieszkańców (60%).

Opisane wyżej zróżnicowania dotyczą wszystkich rodzajów dodatkowych płatnych zajęć z wyjątkiem kursów komputerowych.

Jeśli chodzi o naukę języków obcych, różnice między dziećmi pochodzącymi z rodzin uprzywilejowanych a pozostałymi są wyjątkowo wyraźne. Większość rodziców z wyższym wykształceniem zapewnia swoim uczącym się dzieciom dodatkowe płatne kursy językowe. Rodzice z wykształceniem podstawowym sporadycznie opłacają swoim dzieciom takie zajęcia. Rodzice żyjący w dobrych warunkach materialnych wysyłają dzieci na takie zajęcia trzykrotnie częściej niż określający swoje warunki jako złe.

Udział w innych płatnych zajęciach, takich jak zajęcia sportowe, artystyczne, a także korepetycje, uwarunkowany jest podobnymi czynnikami. Im niższa pozycja społeczno-ekonomiczna rodziców, tym na ogół mniejszy ich odsetek finansuje dzieciom takie zajęcia. Prawidłowość ta w mniejszym stopniu dotyczy finansowania kursów komputerowych lub informatycznych. Wykształcenie rodziców nie wpływa na szansę uczestnictwa ich dzieci w takich kursach.

Wydatki, jakie - według własnych deklaracji - ponieśli rodzice w związku z rozpoczęciem roku szkolnego 2002/2003, były realnie wyższe niż zeszłoroczne. Trzeba jednak dodać, że wzrost ten nastąpił po odnotowanym w 2001 roku głębokim spadku wydatków w stosunku do poprzedniego roku. Wydatki na jednego ucznia zależą od stopnia zamożności i poziomu wykształcenia rodziców, a także od liczby i wieku dzieci pozostających na ich utrzymaniu.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyły się wydatki na dodatkowe płatne zajęcia pozalekcyjne. Zaznaczają się ogromne różnice w możliwości korzystania z tej dodatkowej oferty edukacyjnej między uczniami z wielkich miast, pochodzącymi z lepiej wykształconych i sytuowanych rodzin, a pozostałymi. Różnice te dotyczą zwłaszcza korzystania z dodatkowych płatnych kursów języków obcych, a także dodatkowych zajęć sportowych, artystycznych oraz korepetycji.

Opracował

Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Średnie wydatki rodziców na jedno dziecko w związku z rozpoczęciem roku szkolnego

(zł)

	Średnia	Liczba osób
Ogółem	475.1	361
Płeć		
Mężczyźni	469.5	163
Kobiety	479.8	198
Wiek		
25-34	436.0	77
35-44	457.5	161
45-54	501.8	105
55-64	723.2	12
65 lat i więcej	466.4	5
Miejsce zamieszkania		
Wies	454.0	129
Miasto do 20 tys.	382.9	58
20-100 tys.	519.8	70
101-500 tys.	526.7	74
501 tys.i więcej mieszk.	511.8	31
Wykształcenie		
Podstawowe	417.1	59
Zasadnicze zawodowe	443.5	119
Średnie	505.2	147
Wyższe	554.5	35
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	636.9	36
Prac.umysł.hiz.szczebła	461.6	62
Pracownicy fiz.- umysł.	476.8	39
Robotnicy wykwalifikowani	481.3	48
Robotnicy niewykwalifik.	383.1	14
Rolnicy	472.7	23
Pracujący na własny rach.	470.8	30
Bierni zawodowo		
Renciści	583.1	14
Emeryci	516.8	13
Bezrobotni	419.5	58
Gospodynie domowe i inni	364.4	24
Pracuje w:		
inst. państw., publicznej	481.9	74
społce właścicieli		
prywatnych i państwa	512.8	46
sekt. pryw. poza rolnict.	477.0	104
prywatnym gosp. rolnym	463.1	21
Dochody na jedną osobę		
Do 299 zł	385.9	85
300-399	489.3	39
400-599	497.3	73
600-800	471.6	66
Powyżej 800 zł	597.7	34
Ocena własnych war. mater.		
złe	457.3	132
Średnie	487.4	163
Dobre	480.5	67
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	447.6	7
Raz w tygodniu	466.6	203
1-2 razy w miesiącu	508.3	58
Kilka razy w roku	481.5	71
W ogóle nie uczestniczy	466.4	20
Poglądy polityczne		
Lewica	428.5	100
Centrum	478.5	104
Prawica	521.5	77
Trudno powiedzieć	484.4	80

Tabela 2. Na jakie dodatkowo opłacane przez Pana(ia) zajęcia uczęszczają lub będą uczęszczać Pana(i) dzieci w wieku szkolnym? 1 - Nauka języków obcych; 2 - Korepetycje, kursy przygotowawcze; 3 - Zajęcia sportowe, np. pływanie, piłka, tenis, walki wschodnie, rytmika, klub szachowy, SKS, MKS, jazda konna; 4 - Zajęcia artystyczne, np. muzyka, gra na różnych instrumentach, śpiew, taniec, teatr, plastyka; 5 - Kursy komputerowe, informatyczne; 6 - Inne; 7 - Nie uczęszczają na żadne dodatkowe zajęcia

	(%)							
	1	2	3	4	5	6	7	Liczba osób
Ogółem	22	8	12	8	4	2	69	372
Płeć								
Mężczyźni	22	4	14	9	3	2	69	171
Kobiety	21	12	10	7	4	3	69	201
Wiek								
25-34	19	7	13	14	2	5	67	78
35-44	18	9	11	7	6	1	71	164
45-54	31	10	12	6	2	2	66	113
55-64	10	0	10	5	0	5	90	12
65 lat i więcej	31	0	0	0	0	0	69	5
Miejsce zamieszkania								
Wies	17	6	6	2	2	3	78	136
Miasto do 20 tys.	10	2	5	3	0	2	84	59
20-100 tys.	26	15	12	6	1	1	64	70
101-500 tys.	31	8	17	16	8	2	60	75
501 tys. i więcej mieszk.	33	13	34	28	11	4	40	33
Wykształcenie								
Podstawowe	2	0	5	1	0	2	95	63
Zasadnicze zawodowe	10	3	7	4	2	0	82	120
Średnie	30	12	15	10	7	4	58	153
Wyższe	60	23	26	23	2	3	27	36
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	54	17	26	21	2	2	35	37
Prac. umysł. niż. szczebla	28	18	17	10	8	3	52	64
Pracownicy fiz. - umysł.	17	0	6	5	2	0	78	41
Robotnicy wykwalifikowani	16	0	12	8	0	1	76	49
Robotnicy niewykwalifik.	7	0	0	0	0	0	93	14
Rolnicy	3	0	0	0	0	0	97	23
Pracujący na własny rach.	49	14	33	8	10	2	46	31
Bierni zawodowo								
Renciści	0	6	0	0	0	0	94	15
Emeryci	15	15	0	10	0	10	75	13
Bezrobotni	10	7	4	7	4	3	81	59
Gospodynie domowe i inni	14	3	10	7	2	5	78	24
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	38	11	14	15	6	3	54	77
społ. właścicieli	12	7	13	2	6	0	74	46
prywatnych i państwa	30	11	19	10	6	2	59	110
sekt. prywat. gosp. rolnym	3	0	0	0	0	0	97	21
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	3	2	2	1	1	0	93	87
300-399	9	0	14	0	0	3	86	40
400-599	25	17	12	11	3	6	63	73
600-800	32	9	13	8	1	2	59	66
Powyżej 800 zł	44	25	27	28	15	2	31	35
Ocena własnych war. mater.								
Złe	10	5	6	4	1	2	83	132
Średnie	27	9	14	8	3	2	64	173
Dobre	32	13	16	17	10	3	53	68
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	29	0	13	0	13	0	58	7
Raz w tygodniu	18	7	7	6	1	1	74	209
1-2 razy w miesiącu	28	9	15	7	7	2	67	61
Kilka razy w roku	23	12	14	9	2	3	65	73
W ogóle nie uczestniczy	36	12	39	26	21	11	46	20
Poglądy polityczne								
Lewica	26	9	13	13	4	4	64	100
Centrum	20	9	11	7	4	2	68	104
Prawica	25	9	12	7	2	2	68	78
Trudno powiedzieć	17	5	11	4	4	2	78	90